

Çështje të zgjedhura socio-psikologjike dhe pedagogjike të arsimit në distancë

Katarzyna POTYRAŁA^{a*} & Natalia DEMESHKANT^b

^aAndrzej Frycz Modrzewski Universiteti i Krakovit, Poloni, potyrała2@wp.pl

^b Universiteti Pedagogjik i Krakovit, Poloni

Abstrakt: Edukimi në distancë, i cili është bërë standardi i kohës sonë, kërkon një qasje ndërdisiplinore. Artikulli paraqet çështje të zgjedhura socio-psikologjike dhe pedagogjike që lidhen me mësimdhënien dhe të nxënimit me përdorimin e TIK-ut bazuar në një rishikim të literaturës për këtë çështje. Analiza mbuloi rezultatet e kërkimit mbi nivelin e kompetencave dixhitale dhe aktivitetet pedagogjike, kryesisht në situata krize (Emergjente Remote Teaching, ERT). Këto situata treguan se qëndrueshmëria e mësuesve dhe e studentëve mund të rritet nga sistemet e mbështetjes dhe bashkëpunimit jo vetëm në arsimin urgjent online. Një aspekt i rëndësishëm i analizave të ndërmarra është transformimi i shkollës drejt një organizate mësimore dhe sfidat sociale që shoqërojnë këtë ndryshim.

Fjalë kyçe: edukim në distancë, qëndrueshmëri, mbështetje mendore, bashkëpunim

1. Hyrje

Nevoja urgjente për përdorimin e mjeteve digjitale në arsim ka shkaktuar shumë probleme, si organizative ashtu edhe psikologjike, pasi realiteti i vërtetë ka rezultuar se nuk është ende plotësisht i përgatitur për ndryshime rrënjësore si në metodologjinë e shkollës ashtu edhe në metodat e përvetësimit të njohurive nga nxënësit. Zhvillimi i mjeteve arsimore digjitale kërkon përpjekjen e përfundimit të shumë disiplinave shkencore, duke përfshirë edukatorët, sociologët, shkencëtarët e kulturës dhe psikologët. Këta të fundit, përveç justifikimeve teorike, kryejnë një sërë studimesh empirike mbi mundësitë psikologjike të përshtatjes së adoleshentëve me kushtet e reja të të nxënimit. Faktorët socio-psikologjikë që karakterizojnë mirëqenien subjektive të nxënësve në këtë situatë përfshijnë më të përmendurit: aftësitë e të mësuarit (përfshirë mësimin në distancë), kënaqësinë me rezultatet e marra nga kjo formë edukimi, ruajtjen e marrëdhënieve me shokët e klasës dhe mësuesit dhe efektivitetin e ndërveprimit në distancë me mësuesit.

Kalimi i detyruar në mësimin në distancë gjatë pandemisë përcaktoi zhvillimin e modeleve të reja të veprimtarisë profesionale të mësuesve. Rezultatet e hulumtimit pas «valës së parë» treguan se mjedisi i mësuesve akademikë nuk ishte i përgatitur për mësim në distancë jo vetëm për shkak të mungesës së kompetencave dhe aftësive të nevojshme për të punuar në mjedisin e internetit, por edhe psikologjikisht. Në veçanti, papërgatitja psikologjike e mësuesve për të kaluar nga format tradicionale të ndërveprimit në ato të largëta, kolapsi i modeleve të njohura "live" të komunikimit me studentët dhe kolegët rezultoi të ishte një vështirësi e madhe (Ilina, 2021). Janë identifikuar gjithashtu grupet kryesore të rreziqeve me të cilat përballen mësuesit për shkak të kalimit të detyruar në punë në distancë. Nga njëra anë, mësuesit në epokën e punës në distancë zhvilluan aftësi dhe kompetenca të reja, zotëruan teknologji inovative në internet, arritën të kapërcejnë betejat e shumta psikologjike, etj. Nga ana tjetër, mësuesit janë të vetëdijshëm se procesi i nevojshëm i transformimit të arsimit jo vetëm që do të ndryshojë ndjeshëm aktivitetin e tyre profesional, por edhe do të çojë në shfaqjen e roleve shoqërore dhe modeleve krejtësisht të reja të sjelljes profesionale.

Sa i përket studentëve, hulumtimi i Brooks et al. (2020) tregojnë se kur studentët janë online, ata bëhen më pak të angazhuar mendërisht, kanë qëndrime të ndryshme ndaj gjumit dhe pushimit dhe dieta më pak të favorshme, duke kontribuar, ndër të tjera, në shtimin dhe humbjen e peshës, ose në çrregullime kardio-respiratore. Për më tepër, puna në distancë ndikon në motivimin, interesin dhe përkushtimin e tyre për të mësuar (Carvalho et al., 2020). Disa studime sugjerojnë se entuziazmi është një faktor kyç për të ndikuar në ritmin dhe cilësinë e të mësuarit (Odeh et al. 2020). Lin, Zhang dhe Zheng (2017) besojnë se motivimi i studentëve është një nga faktorët më të rëndësishëm që ndikon në përparimin akademik ose aftësinë e tyre për të mësuar. Po kështu, perceptimet e nxënësve për të

mësuarit mund të jenë konstruktive ose shkatërruese dhe kjo në fund të fundit ndikon në vullnetin e tyre për të mësuar. Megjithatë, ka edhe shembuj që menaxhimi aktiv i njohurive dhe motivimi i nxënësve, dhe kombinimi i faktorëve njohës dhe metakognitiv janë çelësi për të mësuarit aktiv në internet (Odeh et al. 2020).

Ndryshimet në qytetërim dhe ndryshimet shoqërore të vërejtura vitet e fundit i kanë shtyrë autorët të kërkojnë dhe zbatojnë zgjidhje të reja didaktike në Poloni, duke marrë parasysh problemet e përshkruara psikologjike, pedagogjike dhe sociale (Tomczyk et al. 2020). Reflektimet fokusohen në aftësitë dhe përvojën dixhitale në përdorimin e teknologjive moderne të informacionit dhe komunikimit në arsim në Poloni. Në bazë të analizave të kryera, u identifikuan dy grupe përdoruesish të platformës arsimore online. Një e treta e përdoruesve kanë përvoja të ndryshme të mësimit elektronik, që korrespondon me aftësitë e tyre dixhitale. Dy të tretat e mbetura të të anketuarve kanë nevojë për më shumë trajnim në fushat e vlerësuara. Studimet e mëvonshme kanë treguar se të anketuarit janë të hapur ndaj zhvillimit të kompetencave të tyre të mësimdhënies dhe vlerësojnë rolin e të mësuarit gjatë gjithë jetës. Mësuesit presin mbështetje thelbësore dhe metodologjike, si dhe promovimin e idesë së të mësuarit gjatë gjithë jetës (duke përfshirë zhvillimin e kompetencave dixhitale) në shoqëri (Tomczyk et al. 2022).

U hulumtua edhe procesi i transformimit të shkollës. Objektivi kryesor i studimit ishte prezantimi i një analize thelbësore të mjedisit arsimor polak bazuar në opinionin e drejtorëve të shkollave fillore dhe të mesme në lidhje me kërcënimet dhe perspektivat që sjell bllokada globale e procesit arsimor real/stacionar për shkak të Covid-2019. Kuadri konceptual u bazua në një këndvështrim teorik (proceset njohëse dhe afektive në mësimdhënien multimediale, teoria e motivimit dhe vendosja e qëllimeve) dhe modeli i shkollës si një organizatë mësimore dhe supozimet e Mësimdhënies Emergjente në Distançë . Intervistat e kategorizuara me drejtuesit e shkollave u zhvilluan duke përdorur një pyetësor intervistash të kategorizuar dhe të anketuarit morën parasysh kategori të ndryshme problemesh në praktikën arsimore që lidhen me funksionimin në distancë të shkollave. Hulumtimi i kryer lejoi identifikimin e fushave të ndryshme të ndikimit të Mësimdhënies Emergjente në Distançë në transformimin e shkollës si një organizatë mësimore, siç është funksionimi i shkollës në bashkëpunimin e ndërsjellë të rrjetit të brendshëm dhe të jashtëm, shpërndarjen dhe zgjerimin e zonave të komunikimit duke përdorur teknologjinë e informacionit, forcimin e ndërveprimit të rrjetit përmes teknologjive të informacionit dhe fushave të tjera (Potyrała, Demeshkant, Czerwiec et al. 2021).

Njohuritë dhe aftësitë përshtaten gjithashtu në konstruktin e rezistencës. Rezistenca është një konstrukt që lidhet me mirëqenien, vetë-krijimin dhe mbi të gjitha, një përgjigje adekuate ndaj një situatë kërcënuese ose shmangies së kërcënimeve. Rezistenca ju lejon të zhvillonit zakone që ju lejojnë të kapërceni fatin, pra situata të vështira. Ata ishin objekt i hulumtimit të kryer nga Burkot, Sepioł dhe Demeshkant në vitin 2021.

2. Materialet dhe metodat

2.1 Metodologjia e studimit

Qëllimi kryesor i hulumtimit të ndërmarrë ishte analizimi i dokumenteve dhe burimeve të të dhënave mbi problemet socio-psikologjike dhe pedagogjike të arsimit në distancë në Poloni.

Objektivat e detajuara u fokusuan në eksplorimin e fenomenit të edukimit në distancë nga këndvështrimi institucional (shkolla si organizatë mësimore) dhe individuale (mësues, drejtorë shkollash, nxënës, prindër nxënësish). Qëllimet teorike përfshijnë kryerjen e një analize të studimeve të vlerësimit që mund të identifikojnë treguesit që përcaktojnë funksionalitetin e platformave dhe mjeteve online të përdorura nga mësuesit në internet, dhe ndër qëllimet njohëse, analizën e mjedisit arsimor të largët polak në kontekstet socio-psikologjike dhe pedagogjike bazuar në mendimin e drejtorëve të shkollave fillore dhe arsimit të mesëm dhe prindërve të nxënësve të mbuluar nga arsimi në distancë. Në rastin e fundit, vëmendje i është kushtuar nivelit të njohurive dhe aftësive të prindërve të nxënësve të shkollave fillore në fushën e sigurisë në internet në kuadër të aftësive dixhitale. U analizuan kërkime që përfshinin matjen e njohurive dhe aftësive në parandalimin e kërcënimeve elektronike, të cilat përkufizohen si situata problemore dhe kërcënime elektronike. Këto situata lidhen me shëndetin mendor dhe fizik, aspektet sociale dhe çështjet teknike që lidhen me përdorimin e TIK-ut.

Kuadri konceptual u bazua në një këndvështrim teorik (proceset njohëse dhe afektive në mësimdhënien multimediale, teoria e motivimit dhe vendosja e qëllimeve) dhe modeli i shkollës si një organizatë mësimore dhe supozimet e Mësimdhënies në distancë urgjente.

Është formuluar problemi i mëposhtëm kërkimor:

Si ka ndikuar Mësimdhënia Urgjente në distancë në transformimin e shkollës si një organizatë mësimore dhe cilat janë pasojat socio-psikologjike dhe pedagogjike të këtij ndryshimi?

2.2 Metodatat e studimit

Është përdorur metoda e analizës së dokumenteve, me theks të veçantë në:

Një / analizë e rezultateve të kërkimit mbi vlerësimin e përvojave arsimore polake në lidhje me përdorimin e platformave online dhe problemeve të lidhura me të, duke përfshirë intervistat e kategorizuara me drejtorët e shkollave dhe mësuesit, ku të anketuarit morën parasysh kategori të ndryshme problemesh në praktikën arsimore që lidhen me funksionimin e shkolla gjatë dhe pas pandemisë.

Kategoritë e mëposhtme njohëse të përdorura në intervista u vunë re:

1 / bashkëpunimi në rrjet ndërmjet mësuesve dhe menaxhimit të shkollës;

2 / marrëdhënie online dhe offline,

3 / Kompetencat e mësuesve në fushën e mësimdhënies në distancë dhe veprimtarive edukative në situata krize,

4 / mbështetje pedagogjike dhe psikologjike për mësuesit dhe nxënësit gjatë mësimin në distancë,

5 / vendosja e qëllimeve nga mësuesi kryesor si një ilaç për stresin dhe ndjenjën e kërcënimit,

6 / autonomia e shkollës dhe roli i drejtuesit në vendimet specifike për mjedisin shkollor,

7 / autoriteti i mësuesit;

B/Analiza e rezultateve të kërkimit në fushën e edukimit të qëllimshëm, që përfshin njohjen dhe reagimin ndaj proceseve negative që rrjedhin nga përdorimi i mediave të reja, të cilat mund të jenë një pikënisje për hartimin e aktiviteteve gjithëpërfshirëse edukative që ndihmojnë në parandalimin e situatave të rrezikshme sociale;

C/Analiza e rezultateve të hulumtimit mbi konstruktin e rezistencës, ku u analizua hulumtimi i kryer në fund të vitit 2020 mbi një grup të anketuarve nga Gjermania dhe Polonia, të cilët ishin drejtorë dhe drejtues të shkollave fillore dhe të mesme. Secili pjesëmarrës iu përgjigj 12 pyetjeve të hapura në lidhje me parandalimin dhe trajtimin e rreziqeve të punës në distancë gjatë një pandemie.

3. Rezultatet e kërkimit

Vlerësimi i përvojave arsimore polake në lidhje me përdorimin e platformave online u fokusua në tre fusha:

1 / cilësia e kursit,

2 / e-learning dhe

3 / vetëvlerësim i aftësive dixhitale.

Analiza e të dhënave duke marrë parasysh variablin (nxënës, mësues aktiv) tregoi se mësuesit ishin në gjendje të vlerësonin më saktë nëse përmbajtja e lëndës ishte e dobishme për punën e tyre. Ata gjithashtu preferuan forma koncize të dhënies së informacionit dhe u fokusuan kryesisht në aspekte praktike. Megjithatë, hulumtimi tregoi njohuri të ulëta të tyre për metodologjinë e krijimit të trajnimeve të mësimin elektronik (Tomczyk et al., 2020).

Analiza e detajuar e rezultateve tregoi gjithashtu se mësuesit shënuan rezultate të mira në test për sa i përket njohurive të sekstingut dhe mbrojtjes së imazhit, por nuk dolën mirë në lidhje me të drejtën e autorit dhe besueshmërinë e informacionit në internet; mësuesit meshkuj dinë më shumë për aspektet teknike të sigurisë dixhitale sesa mësueset femra; kursantët kanë nevojë për mbështetje të veçantë në formën e arsimit joformal dhe joformal (Potyrała & Tomczyk, 2021).

Analiza tematike e intervistave me drejtorët e shkollave në përputhje me kategoritë e përcaktuara bëri të mundur organizimin e marrëdhënieve të ndërsjella dhe marrëdhënieve ndërmjet tyre dhe kjo çoi në ndarjen e kategorive bazë sipas objektivave të kërkimit. Drejtorët theksuan se marrëdhënia e drejtpërdrejtë mësues-nxënës është shumë e rëndësishme. Mungesa e kontaktit offline ngre 'shqetësimin e mësuesve për efektet e zbatimit të materialit didaktik dhe verifikimin e arritjeve të

nxënësve. Një mësues që zhvillon një mësim online në një klasë të madhe nuk është në gjendje t'i shohë të gjithë nxënësit, edhe me kamera të ndezura, nuk i njeh gjendjet e tyre emocionale dhe nuk mund të pyesë për reagimet dhe emocionet e nxënësve në vend të vëzhgimit të drejtpërdrejtë. Një çështje shumë e rëndësishme që u shfaq në të gjitha intervistat ishte kompetenca e mësuesve në fushën e mësimdhënies në distancë në situata krize. Situata e pandemisë dhe kalimi i të gjithë komuniteteve shkollore drejt mësimin në distancë ishte një situatë e papritur. Mësuesit me nivele të ndryshme kompetencash në përdorimin e teknologjive të informacionit dhe komunikimit në arsim gjenden në situatën e re profesionale. Të anketuarit raportojnë se sa i vështirë ka qenë ky ndryshim profesional për ta. Ndonjëherë edhe mësuesit më të talentuar kishin probleme me arsimin në distancë. Megjithatë, me mbështetje psikologjike dhe pedagogjike, situata u stabilizua shpejt (Potyrała, Demeshkant, Czerwiec, Jancarz-Lanczkowska & Tomczyk, 2021).

Drejtorët e shkollave-të anketuar theksuan se suksesin e tyre ia detyrojnë aktivitetëve ekipore. Klasat në grup, sipas drejtorëve të shkollave, mundësonin organizimin efikas të mësimin në distancë, por edhe mbështetje të madhe psikologjike për mësuesit, veçanërisht ata që janë më pak të aftë të merren me teknologjitë e komunikimit. Shembuj të deklaratave të të anketuarve janë paraqitur në Tabelën 1.

Tabela 1. Shembuj të deklaratave të të anketuarve-drejtorëve të shkollave sipas Potyrała et al., 2021

Roli i punës në grup	<p>“Gjëja më e rëndësishme është që ne kemi vepruar si grup, kemi mbështetur njëri-tjetrin. Kemi folur shumë. Të gjithë mund të gjejnë mbështetje në sallën e mësuesve”.</p> <p>“Një nga mësuesit, i cili është më i mirë në aplikim, i trajnoi të tjerët në klasa të tilla provë, mësim provë, kështu që kjo ndihmë e ndërsjellë ishte më e rëndësishme”.</p> <p>“Ne përpiqemi t'i përcjellim praktikantët e mira njëri-tjetrit. Është gjithashtu e rëndësishme për mua që shkolla të jetë një komunitet i tillë si ky”.</p>
Roli i bashkëpunimit me drejtuesit e tjerë të shkollave	<p>“Isha i lumtur që pranova vendimin e një rrjeti të tillë që u krijua mes drejtuesve”.</p>
Roli i takimeve me përfaqësuesit e qeverisë	<p>“Do të ishte perfekte nëse do të kishte një platformë ku mund të takoheshin me përfaqësues të qeverisë, qofshin vendorë apo shtetërorë, dhe në një farë mënyre të prezantonin propozimet e tyre, sepse ide të tilla të ndjeshme lindin gjatë stuhisë së ideve”.</p>
Roli i situatës së re profesionale	<p>“Disa mësues janë të shkëlqyer në klasë, por jo domosdoshmërisht të mirë në mësimdhënie në distancë”.</p>
Roli i zhvillimit profesional	<p>“Mësuesit duhej të mësonin shumë, të mbështesnin njëri-tjetrin dhe stresi në këtë rast ishte shumë i dobishëm”.</p>
Roli i motivimit të nxënësve	<p>“Mësuesit do të nxjerrin përfundime dhe do të duan të mësojnë, do të duan të përdorin teknologjinë e informacionit për të përmirësuar metodat e tyre të mësimdhënies në kushte normale, jo vetëm gjatë pandemisë”.</p>
Roli i përforcimit mendor	<p>“Gjëja tjetër e rëndësishme është se si të motivohen studentët për të studiuar në mënyrë të pavarur. Është e zakonshme të shmangni telefonatat, të fikni kamerat, të shmangni pjesëmarrjen në mësim”.</p>
Roli i mbështetjes institucionale	<p>“Fakti i mbajtjes së mësimin në mënyrë normale është përforcim mendor i fëmijëve” “Kemi kohë për fëmijët nga familjet jofunksionale dhe këtu ata mund të gjejnë një strehë dhe mbështetje kaq të sigurt në krahasim me institucionet që janë mjaft të largëta në mësimdhënie”</p>

Hulumtimi identifikoi fushat kryesore të ndikimit të mësimdhënies në distancë në transformimin e shkollës si një organizatë mësimore. Ato janë: organizimi, komunikimi, procesi dhe integrimi.

Edukimi i qëllimshëm përfshin njohjen dhe reagimin ndaj proceseve negative që rezultojnë nga përdorimet e zakonshme të TIK-ut në procesin arsimor. Për të zbatuar aktivitete të tilla edukative të synuara, nevojiten të paktën njohuri bazë për kërcënimet tipike dhe ato në zhvillim që lidhen me zhvillimin e shoqërisë së informacionit, gjë që ishte objekt i hulumtimit në studimet mbi njohuritë dhe aftësitë e prindërve për rreziqet e bota digjitale (Tomczyk & Potyrała, 2021).

Një analizë e detajuar e rezultateve të hulumtimit zbuloi se vetëvlerësimi i prindërve në lidhje me njohuritë e tyre për kërcënimet elektronike lidhej drejtpërdrejt me rezultatet e testit të tyre të kompetencës. Prindërit që deklaruan se njohuritë e tyre ishin në nivele të ulëta ose shumë të larta morën rezultate të ngjashme në testin e kompetencës. Korrelacione të ngjashme u gjetën midis vetë-vlerësimit të LD në fushën e kërcënimeve elektronike dhe aftësisë për të përdorur pajisje celulare dhe kompjuterë (Tomczyk & Potyrała, 2021, f. 9). Në bazë të rezultateve të marra, u vu re se prindërit kishin nivele të ndryshme të Literaturës Digjitale (LD) dhe prindërit që kishin pikët më të ulëta në testin e kompetencës shumë shpesh e mbivlerësonin nivelin e tyre të LD (Ibidem, f. 12).

Në kontekstin arsimor, elasticiteti digjital i analizuar është aftësia për të krijuar burime të reja të sjelljes, metoda të të mësuarit dhe zgjidhjen e problemeve në lidhje me shfaqjen e situatave stresuese, të pafavorshme dhe traumatike. Rezistenca mund të kuptohet edhe si rezistencë ndaj çdo mesazhi diskriminues bazuar në gjininë, racën, origjinën, arsimin, vendbanimin, të ardhurat dhe shumë faktorë të tjerë shtresues (Richard & Gray, 2018).

Prandaj, qëndrueshmëria në botën digjitale nuk i referohet drejtpërdrejt aftësive digjitale të kuptuara ngushtë si aftësi, por edhe diskriminimit dhe vlerësimit të mesazheve. Prandaj, në këtë fushë është e dukshme lidhja e botës së vlerave me botën e teknologjisë. Ky imunitet i kërcënimit elektronik mund të fitohet ose spontanisht ose me ndihmën e profesionistëve. Si pjesë e zhvillimit vullnetar të elasticitetit në botën dixhitale, merrni parasysh potencialin e aftësive sociale që janë kyçe për zgjidhjen konstruktive të situatave problematike (Burkot et al., 2021).

Hulumtimi mbi udhëheqjen arsimore dhe elasticitetin psikologjik të nxënësve në shkollat në Poloni dhe Gjermani ka treguar se pandemia ka patur një ndikim të qartë në shëndetin mendor të nxënësve në të dy vendet.

Studimi identifikoi fushat kryesore të funksionimit të shkollës që u prekën drejtpërdrejt nga pandemia Covid 19: organizimi, komunikimi, proceset dhe ndërveprimet. Secila prej tyre kërkon vëmendje dhe mbështetje të veçantë. Menaxhimi i krizës dhe ndryshimit është tashmë pjesë e aftësive thelbësore të drejtuesit të shkollës. Studime të shumta kanë treguar probleme të rëndësishme psikologjike të fëmijëve dhe adoleshentëve më të rritur si pasojë e izolimit social. Ankthi, ankthi, simptomat somatike, çrregullimet e gjumit, depresioni, ndjenjat e zemërimit dhe nervozizmit, pikëllimi dhe humbja, si dhe stresi post-traumatik i zhvilluar (Esposito et al., 2021). Rezultatet e marra nga Burkot, Sepioł & Demeshkant (2021) ishin pothuajse identike. Rezultatet treguan gjithashtu se shumica e shkollave ndërmorën iniciativa për të mbështetur nxënësit në izolim duke organizuar takime të veçanta për ta.

4. Diskutimi i rezultateve të hulumtimit

Analiza e kryer e literaturës lejon të identifikohen fusha që hapin fusha të reja kërkimore në fushën e marrëdhënieve midis aftësive digjitale të mësuesve dhe studentëve dhe organizimit të procesit mësimor, duke marrë parasysh faktorë të ndryshëm dhe nevoja sociale, në veçanti: autoriteti i mësuesve dhe drejtorëve të shkollave që ndërmarrin detyra organizative dhe parandaluese për mirëqenien e nxënësve, rëndësinë e bashkëpunimit dhe mbështetjes së mjedisit të brendshëm dhe të jashtëm të shkollës, përfshirë prindërit e nxënësve, dhe ndërtimin e një sistemi të përgjegjshëm. përdorimi i mjeteve të TIK-ut, duke i kushtuar vëmendje të veçantë qëndrueshmërisë së përdoruesve të mediave të reja. Rezistenca digjitale është përgjigja për shumë çështje që lidhen me minimizimin e ekspozimit ndaj kërcënimeve në botën digjitale.

Informacioni i mbledhur mund të kontribuojë në një përmbledhje të hulumtimit mbi sigurinë digjitale të prindërve dhe kompetencat e tyre në kontekstin e sigurisë dixhitale të fëmijëve të tyre. Davis (2012) kreu një kërkim që tregoi lidhjen midis informacionit të kërkuar nga fëmijët, shqetësimeve të prindërve për rreziqet e mundshme që përjetojnë fëmijët e tyre dhe mundësitë të burimeve të sigurisë digjitale.

Rezultatet e paraqitura duhet të informojnë edukatorët për rolin e prindërve në formësimin e ndërgjegjësimit dhe qëndrimeve të fëmijëve (Tomczyk & Potyrała, 2021, f.13). Ndërveprimi

kompleks i faktorëve familjarë dhe mjedisorë, nga të cilët jo të gjithë mund të nxisin sjellje të sigurt në internet, ndikon në stilin e jetesës dhe llojet e aktiviteteve në internet të preferuara nga fëmijët. Variablat e zgjedhur socio-demografik ofrojnë gjithashtu bazën nga e cila mund të hartohen aktivitetet për forcimin e LD për grupet e përzgjedhura të prindërve (Wang & Xing, 2018). Ne jemi dakord me mendimin e Tomczyk & Potyrała (2021) se të dhënat e marra nuk pasqyrojnë plotësisht situatën për shkak të disa kufizimeve metodologjike (madhësia e mjetit dhe përzgjedhja e treguesve) dhe zhvillimi dinamik i shoqërisë së informacionit (me e-kërcënimet e reja që shfaqen gjithmonë).

Analiza e literaturës e cila u krye konfirmoi se fëmijët dhe adoleshentët janë më të ndjeshëm ndaj efekteve psikologjike të pandemisë COVID-19, ata priren të shfaqin më shumë efekte negative psikologjike, ndaj kanë nevojë për mbështetje psikologjike nga tre sisteme bashkëpunuese: sociale, shkollore dhe familjare. (Zhou, 2020). Komunikimi dhe bashkëpunimi i vazhdueshëm mes mësuesve, si dhe mes mësuesve dhe nxënësve, prindërve dhe pushtetit vendor ishin avantazhi vendimtar i shkollimit në distancë dhe ndihma për të kapërcyer stresin e shkaktuar nga kufizimi i përgjithshëm i kontakteve sociale në kontekstin e shkollës. Ky rezultat ndryshon nga hulumtimi i mëparshëm i arsimit në internet, i cili tregoi mungesë komunikimi dhe bashkëpunimi, si dhe një reduktim të përgjithshëm të kontaktit social në një kontekst akademik (Karalis & Raikou, 2020).

Të gjithë të përfshirë në këtë transformim të papritur të shkollës në një organizatë mësimore duhet të kuptojnë se krizat dhe fatkeqësitë prishin edhe jetën e nxënësve dhe mësuesve. MED duhet të bëhet nën supozimin se kalimi në arsimin online nuk ka gjasa të jetë një prioritet për të gjithë të përfshirët (Hodges et al., 2020), prandaj masat parandaluese dhe diagnostikuese janë gjithashtu të vështira. Analiza e kryer e literaturës tregoi se shumë drejtorë shkollash në Poloni presin zhvillim të mëtejshëm të mësimin në distancë dhe mbështetje për zhvillimin e shkollave dhe strategjitë e të mësuarit të TIK-ut, së bashku me mbështetjen psikologjike në ndërtimin e qëndrueshmërisë së mësuesve dhe nxënësve. Rezultate të ngjashme u morën në vitin 2020, ndër të tjera, nga Al Ghazo et al.

5. Përfundim

Rezultatet e hulumtimit treguan se komunikimi, motivimi dhe mbështetja ishin faktorët më të rëndësishëm për funksionimin efikas dhe transformimin e shkollës për mësim efektiv në distancë në situata emergjente. Këta faktorë përfshijnë: tejkalimin e barrierave, rezistencave, pengesave, si dhe mjedisin në të cilin zhvillohet procesi i komunikimit. Konteksti kulturor dhe funksionimi i shkollës në një rrjet të ndërsjellë bashkëpunimi të brendshëm dhe të jashtëm është gjithashtu i rëndësishëm. Për më tepër, miratimi i një qasjeje të fokusuar në ndërveprimet ndërpersonale, rritja e fleksibilitetit të ndërveprimeve - kalimi nga ndërveprimet reale në ndërveprimet online në fusha të ndryshme, zgjerimi i rrjetit të ndërveprimit përmes TIK-ut dhe përsheptimi i rrjedhës së informacionit ndërmjet menaxhimit të shkollës janë çelësi për forcimin e qëndrueshmërisë në botën e edukimit digjital ose hibrid.

Bibliografi

- Al Ghazo, R., Daqqa, I., AbdelSalam, H., Pilloti, M. A., & Al Mulhem, H. (2020). Efektet e simulimit mendor në performancën: Përfitimet e rezultatit kundrejt simulimeve të procesit në kurset në internet. *Revista Ndërkombëtare e Kërkimeve Njohëse në Shkencë, Inxhinieri dhe Edukim, (International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education)*, 8(Botim I Veçantë), 37–47.
- Burkot P., Sepioł A., Demeshkant N. (2021). Udhëheqja arsimore dhe qëndrueshmëria e fëmijëve: shkolla gjermane dhe polake gjatë COVID-19, në Rodrigo, M. M. T. et al. (Eds.) (2021). *Punimet e Konferencës së 29-të Ndërkombëtare për Kompjuterët në Arsim. Shoqëria e Azi-Paqësorit për Kompjuterët në Arsim*, vëll. I, Botuesi: Shoqëria e Azi-Paqësorit për Kompjuterët në Arsim (APSCE), F. 620-625.
- Carvalho, L., Pianowski, G., & Gonçalves, A. (2020). Dallimet e personalitetit dhe COVID-19: a lidhen tiparet e personalitetit ekstroversioni dhe ndërgjegjshmëria me angazhimin me masat e kontrollit?. Tendencat në Psikiatri dhe Psikoterapi, *(Trends in Psychiatry and Psychotherapy)*, (AHEAD).
- Davis, V. (2012). Të ndërlidhura por të pambrojtura? Metodatat dhe motivimet e prindërve për kërkimin e informacionit mbi çështjet e sigurisë digjitale. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 15(12):669–674.

- Esposito, S., Giannitto, N., Squarcia, A., Neglia, C., Argentiero, A., Minichetti, P., Cotugno, N., & Principi, N. (2021). Zhvillimi i problemeve psikologjike midis adoleshentëve gjatë mbylljes së shkollave për shkak të fazës së bllokimit të COVID-19 në Itali: Një anketë ndërseksionale. *Frontiers in pediatrics*, 8, 628072.
- Hodges, C. B., Moore, S., Lockee, B. B., Trust, T., & Bond, M. A. (2020). Dallimi midis mësimdhënies në distancë emergjente dhe mësimi në internet. Faqja kryesore e Rishikimit të Educause, <https://er.educause.edu/articles/2020/3/the-difference-between-emergency-remote-teaching-and-online-learning>
- Ilina, I. Y., Buley, N. V., Demchenko, T. S., Povorina, E. V., & Shadskaja, I. G. (2021). Transformimi i kushteve të punës dhe punësimit të mësuesve universitarë në periudhën e mësimi në distancë: aspektet socio-psikologjike dhe vlerësimi i rrezikut. *Revista Tempos e Espaços em Educação*, 14(33), 12.
- Karalis, T., & Raikou, N. (2020). Mësimdhënia në kohët e COVID-19: Konkluzione dhe Implikime për Pedagogjinë e Arsimit të Lartë. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 10(5), 479–493.
- Lin, C., Zhang, Y., & Zheng, B. (2017). Rolet e strategjive të të mësuarit dhe motivimi në mësimin e gjuhës në internet: Një analizë e modelimit të ekuacioneve strukturore. *Computers & Education*, 113, 75–85
- Odeh, B., Al-Sa'Egh, N., Qarabesh, M., & Odeh, B. (2020). Pandemia e Corona dhe ndërhyrjet e reja arsimore për nxënësit sauditë: një studim socio-psikologjik në universitetin Qassim. *Asian ESP Journal*, 16(52), 86–101.
- Potyrała, K., & Tomczyk, Ł. (2021). Mësuesit në procesin e të mësuarit gjatë gjithë jetës: shembuj të shkrim-leximit digjital. *Journal of Education for Teaching*, 47(2), 255–273.
- Potyrała, K., Demeshkant, N., Czerwicz, K., Jancarz-Lanczkowska, B., & Tomczyk, Ł. (2021). Mendimet e drejtuesve për të ardhmen e arsimit shkollor të kushtëzuar nga mësimi emergjent në distancë. *Education and Information Technologies*, 26, 7451–7475.
- Richard, G. T., & Gray, K. L. (2018). Loja gjinore, realiteti i racizuar: kiberfeminizmi i zi, komunitetet gjithëpërfshirëse të praktikës dhe kryqëzimet e të mësuarit, socializimit dhe qëndrueshmërisë në lojërat në internet. *Kufijtë: A Journal of Women Studies*, 39(1), 112–148.
- Tomczyk, Ł., & Potyrała, K. (2021). Njohuritë dhe aftësitë e prindërve për rreziqet e botës digjitale. *South African Journal of Education*, 41(1), 1–19.
- Tomczyk, Ł., Mróz, A., Potyrała, K., & Wnęk-Gozdek, J. (2022) Përfshirja digjitale nga këndvështrimi i mësuesve të të rriturve - pritjet, përvojat, sfidat dhe masat mbështetëse. *Gerontology & Geriatrics Education*, 43(1), 132–147.
- Tomczyk, Ł., Potyrała, Włoch, A., Wnęk-Gozdek, J., & Demeshkant, N. (2020). Vlerësimi i funksionalitetit të një platforme të re të mësimi elektronik kundrejt përvojave të mëparshme në mësimin elektronik dhe vetëvlerësimi i shkrim-leximit dixhital. *Sustainability*, 12(23), 10219.
- Wang, X. & Xing, W. (2018). Eksplorimi i ndikimit të përfshirjes së prindërve dhe statusit socio-ekonomik në qytetarinë dixhitale të adoleshentëve: Një qasje rrugë-modeluese. *Educational Technology & Society*, 21(1), 186–199.
- Zhou, X. (2020). Menaxhimi i shqetësimit psikologjik tek fëmijët dhe adoleshentët pas epidemisë COVID-19: Një qasje bashkëpunuese. *Psychological trauma: theory, research, practice and policy*, 12(S1), 76–78.